ԵՒՐՈՊԱ

Լրագիր Քաղաքական

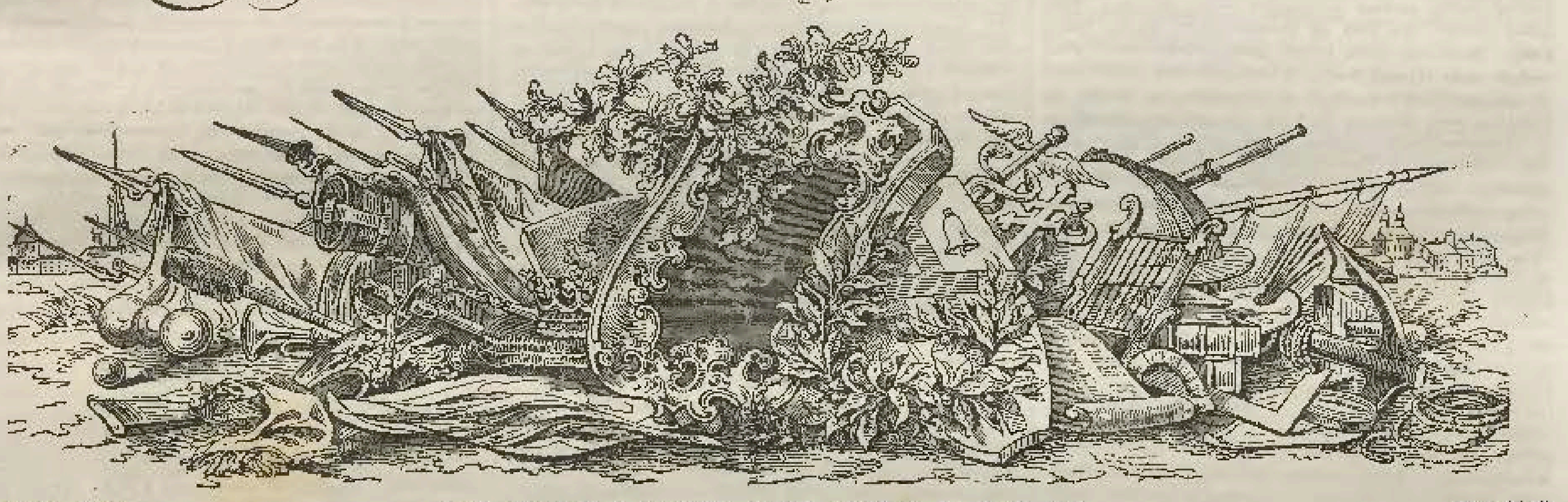

Թիւ 27 **10 ՅՈՒԼԻՍԻ (28 ՅՈՒՆԻՍԻ)** **1854**

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՒՍՏՐԻԱ. Աւստրիական-Օսմանեան դաշինք. Արքայն. Դոր-ծարան իշխանը. — Նոր փոխառութիւն. Պր. Փոլլարեան խոր-հրդականութիւնը. — Հեռագրական լուր.

ՓՌԱՆՍԱ. Սերբիոյ ծովին պատերազմը. Թագաժառանգ.

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՏԷՐՈՒԹԻՒՆ. Ստուգ. տաց լուր.

ՀՌՈՄԱՅ ՏԷՐՈՒԹԻՒՆ. Ստ. Եւ. տաց լուր.

ՀԵՐԿԱՍՏԱՆ. Քենէդի ու Պոնթեանոյի լուր. Որոտ նաւատորմիղը.

ՌՈՒՍԻՈՅ ՆԱՒԱՏՈՐՄԻ ԵՒ ԶՕՐԱՑ. Պր. Տիւրութեան ձայն ...

ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ. Փարիզի բնակիչները. Բ. Փարիզի տու-նառութիւնը.

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.

ԱՒՍՏՐԻԱ

ՎԻԵՆՆԱ. 10 ՅՈՒԼԻՍԻ.

Խնձորի Ժամանակին ծանուցմիւք եւ ամենուն ծանօթ է, Յունիսի 14ին կնքեալ պայմանադրութեամբ մէջ Աւստրիոյ Դանուբեան իշխանութիւնները զօրք դրաւելոյն նկատմամբ երկու տէրութեանց մէջ դաշինք մը կնքուեցաւ, որուն կողմանէ ալ խոստ-կցութիւններ ըրուած էին։ Այս դաշնագրութեան ճանկը որոշելու համար Մեծափառ Սուլթանը իր կողմանէ լիազօր պաշտօնեայ դրած էր ըՄ՚ատամիա Ռեշիտ փաշան, իր արտաքին գործոց պաշտօնեան, եւ այն. իսկ Աւստրիոյ Մեծափառ Կայսրը՝ վիյեն-նայ Պրուք Բարոնը, ասմոնեան բարձրագոյն Դրան քով իր լիազօր դեսպանը, եւ այն, որոնք իրենց լիազօր իշխանութիւն ունենալնուն նշմեները իր-րու փոխանակի հաղորդելէն ետքը՝ նոյն դաշանց հետեւեալ կէտերուն վրայ միաբանեցան։

«Յօդ. Ա. Աւստրիոյ Մեծափառ Կայսրը ինք զինքը կը պարտաւորէ Դանուբեան իշխանութիւ-ները պարպել տալու, եւ հարկաւոր եղած ատեն ալ զինուորով Հանելու. Համար պէտք եղածին չափ բանակն զօրք գործածելու։

Յօդ. Բ. Զօրաց գործադրութեանց առաջնորդու-թիւնը բացարձակապէս կայսերական միայն Հրա-մանատարին վերապահեալ կը մնայ. բայց եղած գործողութիւնները՝ պատշաճ ատենին օսմանեան միայն Հրամանատարին պիտի ծանուցէ։

Յօդ. Գ. Մեծափառ Կայսրը , ինչպէս կ՚ասէ, իշ-խանութեանց մէջ, օսմանեան կառավարութեան հետ միացած նորէն օրինաւոր վիճակը Հաստատե-լը, ապահովել Դրան շնորհած արտօնութիւնները։ Բայց աս եղանակաւ գրաւած տեղական պաշտօնա-տարք կարող պիտի՞ չըլլան իրենց Ճշմարտութիւն պէտքն ընդարձակել՝ որ կայսերական զօրաց վրայ իշխանութիւն մը բանեցընեն։

Յօդ. Դ. Անկից զատ Աւստրիոյ կայսերական արքունիքն ինք զինքը կը պարտաւորէ Ռուսաց կայ-սերական արքունեաց հետ ամենեւին դաշնաւոր զաւ-նաւորութիւն մը չընելու՝ որն որ Սուլթանին վեհա-պետական իրաւունքներուն եւ անոր ամբողջութեան ամ-բողջութեանն իրեն վնասակ չընէնայ։

Յօդ. Ե. Աս դաշնագրութեան նպատակը՝ Դրան եւ Ռուսաստանի մէջ խաղաղութեան դաշինք մը գրուելով՝ գլուխ ելլելուն պէս՝ Աւստրիոյ Մեծա-փառ Կայսրը անյապաղ կարգադրութիւն պիտի՛ որ ընէ իր զօրքերը Դանուբեան իշխանութիւններէն կարելի եղածին չափ քիչ ատենուան մէջ դուրս հանելու համար։ Աս բանին վերաբերեալ մանրա-կան խնդիրները՝ բարձրագոյն Դրան հետ ըլլալու ատենին զատ դաշինքի մը նիւթ պիտի՛ որ ըլլան։

Յօդ. Զ. Աւստրիական կառավարութիւնը կը յուսայ որ երկրին պաշտօնատարաց իրենց զօրացն ա-մէն տեսակ օգնութիւնը կը մատուցանեն։ Ինք կրնայ յայտնել է որ կայսերական բանակին Հրամանատար-ները զինուորական ճիշդ կանոնապահութիւն պա-հելու նկատմամբ ուշ կը դնեն, ու ընչից սեփա-կանութիւնը, օրէնքները, կրօնք դաւանանքն ու երկրին սովորութիւնները կը յարգեն։

Յօդ. Է. Առաջիկայ դաշնագրութիւնը, ստորա-գրութեան օրուընէ հաշուելով՝ 4 շաբաթուան մէջ կամ թէ որ կարելի է աւելի շուտով Վիեննայի մէջ պիտի հաստատուի, ուր նաեւ հաստատութեան (ratification) փոխանակութիւնը պիտի՛ կատա-րուի։»

Վիեննի Ծաղի լրագիրը, որն որ պաշտօնէից գաղ-տնիքներն աւելի է՛ աս դաշանց վրայ իր խորհրդա-ծութիւնները ընելէն ետքը, առանձին Աւստրիոյ Դանուբեան իշխանութիւնները գրաւելոյն նկատ-մամբ այսպէս կը գրէ.

«Ինչպէս կը լսուի, Աւստրիա բարձրագոյն Դրան հետ դրած դաշանց համեմատ Դանուբեան իշխա-նութեանց մէջ զօրք խոթելու միայ ունի։ Աս փա-ռաւոր Ղարսիոն՝ ու մեկից հետ Ռուսները երկրէն վրայ են՝ զօրք պիտի՛ խոթէ։ Աւստրիական զօրքերը շա-գնեալներով միշտ յարձակում պիտի՛ ընդունին ու հոն դանդաղ եղեն։ Երեւցածին պէս հիմակուց հետ գետ Ռուսաց զօրաց վրայ յարձակում պիտի ըլլայ։ Աւստրիա իր զօրքերն այսպէս շարժելով նպա-տակ դիրք մը կ՚ունենայ ի վերջոյ որ պատճա-ռաւ զօրքն իր երկիրներուն վրայ յարձակում մ՚ը-նելու ըլլայ, որովհետեւ սոսկ անոնց ձախ թեւին գծերը մեծ զօրութիւն մը կ՚ունենայ, որով զա-նոնք շատ յառաջ քաշելէն կրնայ արգելել։ Դար-ձեալ աս առաւելութիւն ալ ունի որ պատերազ-մի կարելի եղածին չափ սոսկ երկրի վրայ կը բերէ, եւ իր երկիրն կը խնայէ։ Թէ որ Ռուսաստան աս-տրիական երկրի մէջ մտնել ու շարժել ուզէ եր-թալ կ՚ուզէ նէ՛ ան ատեն պէտք է որ նախ Աւս-տրիոյ Վալաքիոյ մէջ գտնուած զօրքերը զարնե-լու եւ դուրս հանելու նայի։ Բայց աս բանս անալ աւելի կը դժուարանայ՝ որ Աւստրիացիք Վալաքիոյ մէջ Տաճկաց հետ հաղորդակցութեան մէջ կը մնան, եւ այսպէս աշխարհ զօրութիւն մը կը կազ-մեն։ — Ռուսաց եւ Թուրքիոյ դժուարութ կրնայ իրենց պատերազմի գաղտնիքները նշան մ՚ան-նալ։ Սերբիոյ գետին քաղերն եղած աշխարհն տիրութիւնները՝ կրնան սասանել իրենց հակառակ նշան տանելու, մանաւանդ թէ իրենց Աւստրիոյ եւ Տաճկաստանի դէմ զինուորական զօրութեանց կեն-դրոնացուցած մը։ Անկից զատ Հարաւային Ռու-սաստանի մէջ ալ մեծամեծ պատրաստութիւններ կը տեսնուին։ Տէրութեան ամէն կողմերը զօրա-ժողովներ կ՚ըլլան, ու երկրին ներսի կողմերէն ա-մէն որ Ալեւեկեան ծովուն եզերքն ու պատերազ-մին հարաւային ասպարէզը զօրաց մեծամեծ գնդեր կը քալեն։ Այս ամենայն կը ցուցընէ որ Ռուսաս-տանի մէջ մտքերնին դրած են պատերազմը ամե-նայն ընդարձակութեամբ յառաջ տանիլ, ու Պետ-րբուրգի մէջ ալ, ինչպէս կ՚երեւայ, հին-ռուսա-կան կողմնակցութեան եղած որոշմանց առաջնոր-դելը՝ նոր ցոյց մըն է աս նեղութեանս։»

— Լսոյս Ծին իրիկունը Ռուսաց կայսեր գաղ-տնի խորհրդեան Կարլուզով իշխանը 4 ու կէս օ-րուան մէջ Պետրբուրգէն մայրաքաղաքս հասաւ, եւ բերաւ նիւթերը կայսեր ու ազնուական յայտա-գրին պատասխանը։ Երկրորդ օրը Պոլ իշխանին՝ ար-տաքին գործոց պաշտօնէին հետ ժամ մը խորհրդա-կցութեան մէջ էր։ Լսոյս 8ին մեծափ. կայսեր առջեւն եղաւ։

— Հաստնցուցինք յուսացուած ու բաղձացուած տէրութեան եկամուտ ու թղթէ դրամոց նկատմամբ մեծ գործողութիւնը աս օրերս հրատարակուեցաւ։ Մեծափառ կայսրը՝ իր ժողովուրդը հայրենասիրու-թեան վրայ վստահ ըլլալով, բոլոր պետութեան մէջ նորէն կամաւոր ու ազատ փոխառութիւն մը ընել որոշեց։ Աս փոխառութեան գլխաւոր վախ-ճանն է թղթէ դրամին յեղափոխութեան պատճա-ռաւ ինկած յարգը նորէն վերցընել, անոր գինը ար-ծաթի ու ոսկիի հետ հաւասարել, եւ միանգամայն առաջիկայ պատերազմին ծախքերուն օգնութեան հասնիլ։ Պայմանները սակայն են. Տէրութիւնը պար-տականութեան թուղթ պիտի՛ տայ, 100ը 95ով, եւ տարուէ տարի 100ին 5 շահն ալ արծաթ դրամ պիտի՛ վճարէ։ Ստորագրութիւնները՝ բաւական որ սահ-մանուած դրամը տան, կրնան երեք կամ չորս տա-րուան մէջ դրամը վճարել։ Աս պարտականութեան թղթերուն 10,000 ֆիորինոց, 5,000նոց, 1,000նոց, 500նոց, 100նոց, 50նոց ու 20նոց թղթեր, որով աղքատ ժողովուրդն ալ կրնայ մասնակից ըլլալ, ու իր 20 ֆիորինին տարուէ տարի 100ին հինգ ար-ծաթ դրամ շահն ալ առնուլ։

— Եգիպտական ու Հիւսիսային բանակներուն վե-րին հրամանատար Թեղամանդինեց Հեսս ասպահը, Արքեւեյք արքիդուքսին՝ չորրորդ բանակին հրամա-նատարին հետ՝ իր հրամանին տակ եղած Հիւսիսային ու արեւելեան զօրքին զօրքին տեսութեան գնաց։ — Հանդէս եկեղեցւոյ աշխարհաց օրագրին Աւստրիոյ նկատմամբ գրածներուն շարունակութիւնը։

Օրէնք կանոնին գեսպանութիւնը, նոյն գեսպա-

[illegible]

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐ

Վ ԻԷՆՆԱ, 4 Յուլիս։

1. Լոնտոն, 2 Յուլիս։ Լոնտոնի լրագիրը պատմ... բուած [illegible] մէջ Դևեվիլեր ծովակալին միջոցաւ Հինտ բոած գործերուն ... Կ'ըսէ, որ 46 նաւ [illegible] խորտակեր է, և 380,000 ֆրանք. ոսկերչին վնաս տուեր է։

2. Փարիզ, 3 Յուլիս։ [illegible] տուեր է որ այն ամէն յունական նաւերը, որոնք որ [illegible] են, [illegible] Չանագ գալէսիէն կ'անցնին։

— Վ իէննա, 5 Յուլիս։

1. Վրէյմիգա, 25 Յունիսի։ [illegible] դէպ ի [illegible] գնաց։

2. Փարիզ, 28 Յունիսի։ Աւստրիական, Գաղղիական ու Անգղիական շոգենաւները [illegible] մէջ կը սպասեն։

3. Չեռնովից, 2 Յուլիսի։ [illegible] կը ծանուցանեն, որ Ռուս [illegible] Օրմանի, [illegible] ու Թիրիոս Օրիայի [illegible] մէջ դէպ ի Աւստրիոյ սահմանը [illegible] են, և [illegible] դէպ ի նոր [illegible] կը չինեն։ [illegible] Տա... [illegible] Աւստրիոյ [illegible] են։ Նորէն 100 [illegible] (29½ կենդինոյ) [illegible], Օքսա ու Փալթրա [illegible] դէպ ի Ատեալ կամ Աւստրիա [illegible] Զինի... [illegible] կ'առաջնորդէ։

4. Պուքրէշ, 1 Յուլիս։ [illegible] Պուքրէշէն [illegible] 1800 [illegible] են։

— Վ իէննա, 6 Յուլիս։

1. [illegible], 1 Յուլիս։ Նոր [illegible] Յունիսի 26էն ու 27էն [illegible] է, [illegible] են, և [illegible] են։

2. Կոստանդնուպոլիս, 26 Յունիսի։ [illegible] Ռուսաց [illegible] Սեւաստոպոլէն [illegible] են, և [illegible] են, [illegible] Սեւաստոպոլ [illegible]։

3. Վարշաւ, 3 Յուլիսի: Ռուսաց կառավարութիւնը հրաման հանեց որ քաղքիս ամրոցներուն մեծ հանդիսներուն վրայ եղած տները պարպուին, ինչու որ նոյն ամրոցները ընդարձակելու համար ան տները պէտք քանդուին: (Տես նաեւ Օսմանեան տէրութեան հատուածը:)

— Վիեննա, 7 Յուլիսի:

1. Համբուրկ, 5 Յուլիսի: Հասնելուց անգլիական հիւպատոսն աղդարարութիւն մ՚ըրաւ անգլիական հպատակներուն որ, Ռուսաց կառավարութենէ խնդրուած փոխառութեան մասնակից ըլլալնին կ՚ծագուհեցին դէմ քրէական յանցանք բռնած կը համարուին:

2. Լեհաստան, 29 Յունիսի: Գալլիցիոյ մէջ նորընծայութեան երեւնալուն պատճառաւ՝ Գալլիցիոյն, Աւստրիոյն ու Քորքիւյան եւ ուրիշ գաւառական կղզիներէն եկած սպրուքները, սահմանագլուխի պահպանութեան մէջ պիտի մնան:

— Վիեննա, 8 Յուլիսի:

1. Տերինա, 7 Յուլիսի: Քաղաքին հաշւակալութ փաստաւորմունք իր պարտքերը դադրեցուց՝ երեք միլիոն ֆիորինի պակասով: Իր երկրի, նաւերու եւ ապրանքներու վրայ ունեցած հարստութիւնը 6 միլիոն ֆիորին կը կարծուի:

2. Պետրբուրգ, 3 Յուլիսի: Արքայական նաւատորմիղը 30 նաւ մինչեւ 10 վերսթ հա՛մ $2^1/_2$ գերմանական մղոն Քրոնշթատի մօտիկցած է:

ԳԱՂՂԻԱ

Մոնիթէօր կը ծանուցանէ թէ՝ Պալթական ծովը Օգոստոսի 1էն սկսած պաշարման վիճակի մէջ պիտի ըլլայ: Երեք անգլիական եւ երկու գաղղիական մեծ նաւեր այս պաշարման վրայ պիտի՛ պահեն:

— Փարիզի հիւանդանոցներուն մէջ Յունիսի 15էն մինչեւ 21, ժամանակէն 261 հոգի հիւանդացած էին: Նոյն հիւանդութիւնը մ՚իրեն Պաւոնը բռնած գաւառին մէջ սաստկացած է:

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՏԵՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ լրագիրներ եկած նորութիւնները կը ծանուցանեն, որ անոնց 1էն Ռուսաց Լիփրանտի զօրագնդին գնդերը պնդապէս դէպ ի Գոպրոն կ՚երթային, նմանապէս Պուքրէշէ քաղաքը կենդրոնացած զօրքերն ալ դէպ ի Իալամիչ կը քաշուէին:

— Վ րոնէն ալ Յունիսի 30էն կը ծանուցանեն, որ ամէնական զօրքն ալ փոքր Վալաքիայէն Վրոնեն կը դառնայ, եւ այդտեղ միայն Քալաֆաթ քէչ մը պահանորդ զօրք մնացած է. իսկ Վրոնին ժողվուած զօրքը Շումլա երթալու վրայ է:

— Ռուսաց Դանուբեան նաւատորմիղը Յունիսի 22էն Թուլչի ու Իսաքչի մէջ կեդրոնացած էր, բայց թնդանօթները ու սառնորդները նաւմ մտած էին:

— Պատմուժէն կը գրեն, որ Մեծ տղայ. Սուլթանին հրամանաւ նոյն գաւառին ուղղափառ հասարակութիւններուն պայծառութիւն մը կ՚ըլլայ, որ այն հասարակութիւններուն պատիւը առնուի, որոնք գեւ առանձին եկեղեցի չունին կամ եկեղեցիներնին նորոգութեան կը կարօտին, որպէս զի ալ ու որ պէտք է՝ պէտքին գանձէն իրենց օգնութիւն ըլլայ:

— Հաւքեցէն Յունիսի 23էն եկած լուրերուն համեմատ Դանուբի քով եղած Վլախիէ, Թուսմարի ու Նիքոփոլի բնակիչները Հրամանատար Ամիր, Սալիհ ու Ամիր փաշաներուն հրաման գացեր է որ նոյն քաղաքներուն մէջ միայն խաղաղութեան ժամանակ պահուածին չափ զօրք պահելով՝ մնացածները կարմ Զաուֆանելով Շումլա երթան, որովհետեւ Լեհաստանի կոմսութեան զօրաց Վալաքիա մտնելովը՝ արդէն դանուբեան բերդերը Ռուսաց դէմ լաւ պաշտպանութիւն կը պատսպարուին, եւ նոյն բերդապահ զօրքերը Պալքանի գծին մէջ գործածելը կարեւոր կ՚ըլլայ: Թուսմարի հրամանատար Սալիհ փաշային իսկ մէկ փաշայէն հրաման եկեր է որ գիշերուան ժամանակին նոյն քաղաքը փոխադրելու համար հարկաւոր եղած պատրաստութիւնները հոգայ: Հարանսայի մէջ կը յունած ու ասորիական զօրքը ամենայն առջի կեցան հոն կը հանդի, եւ կ՚րասի որ Իալաթ փաշան Ռուսաց պէտք պիտի գայ ասորիական հրամանատարներուն ընդունելու ու բաժնելու համար:

— Պոլսոյէն անցու 1էն հեռագրով կը ծանուցանեն թէ Ռուսը Տոպրուճան ալ պարպելու սկսեր են: Յունիսի 26էն Լոնտոնէն կը գրեն թէ Սեւաստոպոլի Դանուբեան իշխանութիւններուն զօրքով պահելու համար բարձրագոյն Դրան հետ դրած դաշնադրութեան բոլոր նոյն օրը հոն հասնելով՝ առաւ պաշտօնական վրայ շատ գեղ ազդեցութիւն ըրեր է: Դեսպանական Մոլտաւիա երկու գնդերուն հրաման գացեր է որ Իլի քաղաքին շրջակայքն, նմանապէս Ս. Րեւէթի քով կեցող գունդ մը գնդերու պատրաստ գացեր է որ Աւստրիոյ սահմաններուն մօտենան:

— Վ՚արշաւէն Յունիսի 29էն կը գրեն թէ Լեհաստանի մէջ դեռեւոյժի պատրաստութիւնները երեխայով կ՚ընդունուին, եւ Աւստրիոյ սահմանները նորանոր գնդեր կ՚երթան: Փոլ. Փիլիբէ եւ Լուպլին կենդրոնական բանակներ ժողվուած են:

Աւստրիոնական թերթը կը գրէ որ Հոսիւկուինէ Սեւաստոպոլ զանկեն անկարելի ձանձրացած է, որովհետեւ միայն մէկ նաւ մը կրնայ յառաջանալ առանց նաւահանգստին բերնէն ներս մտնել, որն որ 800 կանգունոթով ամանի մը պաշարուած է որ նոյն իսկ Թնդանօթներուն մէկը թէ՛ չհասր որ կատարեալ անվնաս՝ չնայ ջէկայեր մը ներս մտնէ:

Իսկ Սնափայէն համար կ՚ըսուի որ՝ ամենայն լաւ կարելի ըլլայ. միայն թէ բոլոր մեղնեալ նաւատորմիղը մեծ պիտի գործածուի ու մեծ կորուստներ մը փաստելին մէջ պիտի՛ որ կրնայ. ինչու որ ամբողջ խիստ ամուր ու բարձր է: Ասոր համար աս գործողութիւնը այնչափ պատշաճաւոր չերեւար, քանի որ Չերքեզաստանի մէջ յինուորական գործողութեան մը ձեռք զարնելու մտ չուննի:

ՌՈՍԱՑ ՏԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հելսինկի Յունիսի 10էն կը գրեն թէ երեք նոր շոգենաւներ պիտի գնուորին ու ծովեզերքին գիծը երկնեւելութեան ըսելու պիտի խաւրուին: Աս գրելու ուրիշ պաշտօնական զօրք ալ ձամբայ պիտի՛ որ երեք յառաջագոյն խաւրուածներուն օգնութեան համար: Մեծ գործունէութիւն մը կը տիրէ պատերազմի պաշտամաներուն մէջ, կառավարութեան բոլոր ձեռագրութիւնը ծովեզերեայ անձերուն պաշտպանութեանը վրայ է: Աս օրինական գնդերը դէպ ի ծովեզերքը՝ Թէյրսուէնայի, Փոլթայ ու Ռոզիկայի, Ֆինլանտիայի, Փալլի, Սան Պետրոսի, ու Քոնյլեկթայի բերդերը խաւրուեցան:

— Արքայական Հայր Ռուսի կամաւորանոց կրթանէնքի մեծաւոր պաշտպանը մեծաքանուար բանակութեան փոխած էր, բայց աս շնորհալ լուր ստանալը նոյն տեղւոյն Իրք զինւոր սպանեալ գտաւ:

— Հանաւ տեղութեան առեւտրական գործերուն անցեալ հինգ կարգերով շատ անյոյս գաղափար ժողովին բերին:

— Հոռմ, 17 Յունիսի: Ս. Քաղաքապետութեան ընտրութեան տարեդարձին օրը՝ Ներքին գործոց պաշտօնեայ Պեր. Մէքիլէլ Ս. Քաղաքապետին անուանը՝ Սեպա Ք... բռնած ժողովքին գաւառներուն, գաւառապետներուն ու գաւառականներուն հետեւեալ պատուէրները տուեր:

"Մեր Արքայական Տէրը Պիոս Թ. իր Քաղաքապետութեան առաջնորդին բարձրանալու օրուան տարեդարձին պատճառաւ, աս հետեւեալ շնորհքները հաստատեց: 1. Սյն ամենայն պատժական դատապարտեալներուն, դատարանին՝ որոնք պարզ խօսքով կամ գործքով սրբուած նախատինքներու, ու անփառունակ փորձութեան համար են: 2. Իրաց առեւալ գողերը՝ պարտքի մը համար մէկ տարուան բանտի դատապարտեալներուն վրայ առնուած թողութիւն ըլլայ: 3. Ազատութիւն՝ իրաց առեւալ գողերը, երկու տարուան պատժի դատապարտեալներուն, թէ որ մէկ տարին ընկեցուցած են կամ երբոր ընկեցնին ազատ թող տրուին: 4. Զօրքերանուց թողութիւն բանաստեղծութեան անոնց՝ որոնք որ ինչ եւ իցէ ժամանակաւոր պատժոց համար, առնուեցեան որ եւ իցէ բանտին մէջ դատապարտուած կը գտնուին, եւ որոնք որ վերի կարգերուն տակ չեն երթար, կամ ուրիշ մեղանաւոր շնորհք մը չեն ընդունիր: — Աս շնորհքները, ինչպէս արդէն յայտնի է՝ բոլոր ժողովրդեան մէջ մեծ ուրախութիւն պատճառեց:

— Հոռմ, 22 Յունիսի: Երէկ օրուան Քաղաքապետին թագաւորութեան օրը մեծ շքեղութեամբ կատարուեցաւ: Քաղաքին մօտերն մէջ հանդիսական պատարագը մատուցուեցաւ, որուն ներկայ էին՝ իւր Ս. Հայրը, Ա. Կարդինալները, արքեպիսկոպոսները ու եպիսկոպոսները եւ մեծամեծ իշխաններն ու պաշտօնատարները: Եկեղեցական հանդիսութիւնները կատարուելէն ետքը Ս. Քաղաքապետը Կարդինալներուն, օտար տէրութեանց դեսպաններուն եւ գաղղիական զօրաց վերին հրամանատարին շնորհաւորութիւնները ընդունեցաւ: Գիշերը՝ բոլոր քաղաքը լուսաւորուած էր:

— Հոռմ, 23 Յունիսի: Ս. Քաղաքապետար երեկուան դաղամի ժողովքին մէջ 2 արքեպիսկոպոս եւ 16 եպիսկոպոս անուանեց այս եւ այլ պատահեցող աթոռներու համար:

ՅՆԴԿԱՍՏԱՆ

Պոմպէյ, 23 Մայիսի: Գաւառապետ խանը դեռ ՄԷհմէտ կը յորդորէ եղեր որ Ինքն ալ Ռուսաց հետ դաշնադրութիւն ընէ, բայց անիկա առէ Անգղիոյ հետ դաշնաւորելու մտքունքն է ըեր: Ռուսաց Պողոսեան Հանրանանց հետապնդուռ բոլոր պաշտօնեաներուն մէկուն, նոյն քաղաքը գացեր է, եւ կ՚ըսուի թէ անկէց Քէպուլուրուն մարզիկ խրկուեր են, զանոնք ալ՝ եկեր յորդորելու համար: — Պոմպայէն մինչեւ Ալեքսանդր հեռագիր դրուեցաւ:

— Ռուսաց նաւատորմիղին Պալթաւա մանկուր թեթեւցաւ: Կանդրոնի եւ Բեհլոք մէջ զարհուրելի փոթորիկ մը մեծամեծ վնասներ պատճառեց. շատ նաւեր փշրուեցան ու ընկղմեցան, եւ մարդիկ ալ մեռան: Աֆղանիստանի մէջ արիւնհեղական կռիւներ եղան, մանաւանդ Հէրաթի բնակչաց մէջ, բայց քաղաքական նշանակ մը չկայ եղեր: — Բերբերի լսումներ աս լուրերուն վրայ հետեւեալ նորայդը լուրն ալ կու տայ. թէ Պարսից Շահը Ռուսաց Զարին հետ դաշնակից ըլլալով Հերաթի մտեր է, Ռուսները ալ քանի մը տարի մեր չինած ձամբաներուն վրայէն Քիվա հասեր, ու հոն շատ ամրութիւններ շիներ են: Քիվային խանը մեծադրն չափսնները փոխելով Զարին հետ միացեր է, եւ Պարսից զօրքն ալ դէպ ի Քիվա քալելու վրայ է: Աս ամէն լուրը Թիֆլիս ամսադրէն՝ Տեղէ-Հանքէն հրատարակած հինգ թղթերեէն առած է:

— Պեկինի հեռագիր բռնած լուրերը կը գրէ, որ Ռուսաց նաւերը դէպ ի Հնդկաց ծովը չարժելով՝ հոն յանկարծական տարտափ մը ձգեցին: Կալկաթա, Պոմպայ, Մինկափոր եւ Հոնկքոնկ իրենց ամրութիւնները նորոգելու կը պատրաստեն, որպէս զի Ռուսաց ծովապետին ընդդէմ: Աս քանիս մէջ գլխաւորաբար Պոմպայ շատ գործունեայ է. փառնայէն ամբարահաստ, խրամահաստ, եւ թնդանօթաձիգ շինուածներ հոս կանգնած են, ամենայն թնդանօթներ շարուած եւ ամենայ բան պատրաստ հագնելու հնազնիւ չմնացած են: Բայց եթէ Ռուսաց նաւախումբը Պոմպայի նաւահանգստան երեւնալու միայն աննայ, աս ամէնը շատ պիտի օգնեն: Ի վերայ այսր ամենայնի կը յուսացուի որ Սէր Ճօն Սթիրլինկ շատ հոգացեր Չինական-Հնդկական ջրերը Ռուսներէն պիտի մաքրէ: Անգլիական միայն 5 նաւ ունին, որոնց ամէնէն մեծը՝ 60 թնդանօթով կրինայարի նաւ մըն է, իսկ ամենէն պզտիկը՝ 18 թնդանօթով տորքէթ մը: Ասոնք ամենայնիւ բնակիչները մեծ անձկութեան մէջ են, հարուստներէն շատերն իրենց գանձերը թաղած են եւ երկիրն ներսերը փախչելու պատրաստ կը կենան: Հասնիլը զրամանագանին եւ խաղաղութեան արկղին չէն փոխանցեր. որով աս անձկութիւնը գործողութեանց անժխտապէս շատ կը մնայ:

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆՔ

ԱԶԳԱՑԻՆ

Պր. Տեղուպէէն՝ Հայոց վրայ բանդը

Գ.

(Վերջ. տես թիւ 24 ու 25)

ՉԱՐՐՈՐԴ ու վերջին մասը, որ 17 էջի մէջ (248—265) բովանդակուած է, կը խօսի աղգին դրասոր վիճակին վրայ: Հոս ալ կը սկսի Մխիթարեան միաբանութիւններէն, կամ լաւ եւս ըսելու համար՝ վերջինները մասին մէջ անոնց վրայ գրածն յառաջ տանելով Մխիթար Սեբաստացւոյ գրական աշխատութիւնները համառօտիւ յիշատակելէն եւ Վիեննայի միաբանութեան նախնեաց գրքերը հրատարակելու համար ունեցած փոյթը գովելէն ու ըսելէն ետեւ որ իրենց ձեռագրաց հաւաքումը Էջմիածնայ մատենադարանէն աւելի՛ ամենէն հարուստն է ու 1200 ձեռագիր կը բովանդակէ, կը խօսի 1836—1837ին հրատարակուած Հայերէն Մեծ Բառգրքին վրայ եւ կը գովէ որ նոյնը Պօղոսայր գրոցն ընկերութեանց գործ համած աս կերպ ամենէն աւելի նշանաւոր գրքերուն հետ կրնայ պատուով համեմատուիլ: Խօսքը յառաջ տանելով՝ երկու վանքերուն տպարաններուն վրայ գովութեամբ խօսելէն եւ ըսելէն ետեւ որ Վիեննայի տպարանը "Աւստրիոյ կայսրութեան տպարանաց ամենէն նշանաւորներուն կարգը կը դասուի . . . եւ հոն տպուած ամէն գրքերն երեւելի են գիրերուն փայլունութեամբն ու մաքրութեամբը եւ մանաւոր փութով յառաջացած կատարեալ առողջութեամբը". Աբբահայ Լէֆֆրո-Շիւն ալ կը մէջէ ու եարը այսպէս կը գրէ. "Աս երկու վանքերէն եկած գրոց ցանկին աչքէ անցնելը՝ շատ հետաքրքրական բան եւ իսկ նշանակ մըն է այն ազգին կրթութեանցն ու միտմանցը. որուն համար նոյն գրքերը կը շինուին": Հոս նոյն գրքերուն վրայ համառօտ տեսութիւն մ՚ընելէն վերջը, Կ՚անցնի ուրիշ տեղեր տպուածներուն. եւ Կոստանդնուպոլսէն սկսելով, Պր. Համբարձումին շինածներուն քանի մը հատը կը յիշատակէ. վերջին տառերը

[illegible] (spontané) [illegible] (réfléchi) [illegible] 1792ին [illegible]

[illegible] (périodique) [illegible] 1850 [illegible] 28, 30, 34, 35, 37, 38 ու 40 [illegible]

[illegible]

[illegible] 50 [illegible] (jardin des plantes) [illegible] 1716ին [illegible] 80 [illegible] 45—50 [illegible] 6—7 [illegible]

[illegible] 600 [illegible] 4000 [illegible]

[illegible]

[illegible]

Բ.

(Տե՛ս թիւ 16)

[illegible]

[illegible] 1669ին [illegible] ($2^{1}/_{2}$ [illegible]) [illegible] 1689ին [illegible]

[1] [illegible] Pascal [illegible]

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՓԵՐԼԻՆ. Գաւառներէն ցորենի վրայ եկած լուրերը շատ յաջող են: [illegible]

[1] Club d'échecs.

[2] Congrès d'échecs.

ՎԻԵՆՆԱՅԻ ԴՐԱՄԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԸՆԹԱՑՔԸ

ՅՈՒԼԻՍ 4 (ՅՈՒՆԻՍ 22)		5. (23)	6. (24)	7. (25)	8. (26)	10. (28)	2 ամիս [illegible]
[illegible] 100 [illegible]	105¼	105¾	105¼	105½	105½	—	½
[illegible] 100 [illegible]	127½	129½	128½	130½	130	130	2
[illegible] 300 [illegible]	122	125	125	126½	126	—	3
[illegible] 1 [illegible]	12.19	12,38	12,29	12,41	12,43	12,30	2
[illegible] 100 [illegible]	93½	125	94¼	96	96	95½	2
[illegible] 300 [illegible]	148	148	148	145	148	152	2
[illegible] 300 [illegible]	126	125½	125½	128	128	128½	2
[illegible] 300 [illegible]	117½	150½	150½	133¼	132¼	132½	3
[illegible] 120 [illegible]	126½	128¼	128¼	130	129	129	31 օր
[illegible] 1 [illegible]	365	365	365	365	365	365	31
[illegible]	118½	118½	118½	213	213	212	
[illegible]	33½	36½	34¼	36¼	36¼	35½	
[illegible] (agio) [illegible]	27½	29½	30	32	32	31½	